

Oponentský posudek bakalářské práce Barbory Báštěcké

Srovnání vzdělávání tlumočnicků do znakového jazyka působících na vysokých školách v České republice a ve Finsku

Hlavním cílem bakalářské práce mělo být, jak už sám název napovídá, srovnání vzdělávání (a vzdělání) tlumočnicků znakového jazyka, kteří působí na vysokých školách v České republice a ve Finsku. Je škoda, že nakonec se zaměření zúžilo pouze na tlumočníky, kteří působí na Univerzitě Karlově v Praze (či spíše na Filozofické fakultě, oboru Čeština v komunikaci neslyšících) a na Masarykově univerzitě v Brně.

Nejprve bych – bez ulpívání na jednotlivostech – ráda zhodnotila teoretickou část práce. Po formálně stránce ji nepovažuji za příliš zdařilou, působí dojmem, že neprošla závěrečnou revizí, nejedná se o kompaktní odborný text se všemi náležitostmi. Text obsahuje četné stylistické neobratnosti, defektní věty, příliš dlouhá, nepřehledná souvětí a těžkopádné formulace, které ne vždy odpovídají požadavkům odborného stylu.

Jedná se o kompilát, což by samo o sobě nebylo na závadu, pokud by autorka dobře zvládla práci s citacemi a parafrázemi a pouze „nelepila“ jednu za druhou. Zdroje sice poctivě uvádí, ne však vždy v předepsaném formátu (stranu označuje zkratkou str. namísto obvyklého s.; citační závorky vkládá za tečku a dopouští se i dalších typografických prohřešků týkajících se např. pomlček, poznámek pod čarou atd.). Text je tedy složen víceméně z citací či parafrází, není však náležitě graficky rozčleněn, vertikální členění je minimální (zvýrazněny jsou pouze nadpisy kapitol). Informace nejsou hierarchizovány, zvolna se přechází od jednoho tématu k druhému, uváděné informace o tlumočení ve vzdělávání jsou často velmi povrchní (v rámci studia oboru Čeština v komunikaci neslyšících pravděpodobně i všeobecně známé). Autorka pracuje i s některými staršími zdroji a často se nesnaží najít informace aktuální (např. situace na jiných, než mnou již výše zmíněných vysokých školách, je popsána ve dvou odstavcích na základě bakalářské práce z roku 2012 – k tomu dodávám, že citace závěrečných prací v seznamu literatury neobsahují všechny povinné údaje). Z práce není jasné, kde všude a na jakých oborech probíhá v současné době tlumočení na vysokých školách. Dle mého názoru autorka v textu důsledně nerozlišuje mezi termíny překlad a tlumočení, znalost a dovednost atp., celková odbornost textu není na vysoké úrovni.

Textu by prospěla jazyková a typografická korektura, přehlednější rozčlenění a uspořádání a podrobnější a aktuálnější informace ke zvolenému tématu (zejména pokud jde o české prostředí, ale i o finské). Navíc některé zásadní informace, které měly zaznít již v části teoretické (např. to, že v českém prostředí jsou tlumočníci často zaměstnanci vysoké školy), se dozvídáme až mezi řádky v části praktické.

Praktická část práce je po formální a stylistické stránce přece jenom o stupeň zdařilejší, budu se tedy podrobněji věnovat jejímu obsahu. Stranou ponechávám, proč byl dotazník předkládán finským respondentům v angličtině nikoliv ve finštině, která je diplomantčíným druhým studijním oborem. Nejprve k samotné konstrukci dotazníku, který je tvořen převážně

polouzavřenými (nikoliv uzavřenými, jak tvrdí diplomantka na s. 36) otázkami. Mnohdy by bylo výhodnější použít jednu jasnou otevřenou otázku, než sled několika uzavřených či polouzavřených otázek vztahujících se k témuž a ve výsledku nepřinášejících jasnou odpověď. Výhodnější by bylo, aby každý z respondentů jasně doplnil, kolik má celkově roků praxe, kolik roků tlumočí ve vzdělávání a zejména (i vzhledem ke směřování celé práce) jasně napsal, jaké školy vystudoval, popř. ještě studuje (což možná může být případ tlumočnic se SŠ vzděláním) a jaké kurzy či jiné vzdělávání absolvoval. Navíc všechny otázky, které obsahují nějaké intervaly (ot. 2.1, 2.2, 4.4, 5.3) jsou nesprávně koncipované, např.: 1–3, 3–5, 5–10 – na konci i na začátku intervalu se objevuje stejné číslo, respondent tedy může mít problém se správným výběrem. Údaje o respondentech jsou brány již jako součást dotazníku, což následně určuje i výsledný zkoumaný vzorek tlumočnicků, respektive tlumočnic. Jelikož neznáme složení celého původního souboru tlumočnicků působících na VŠ, nemůžeme s určitostí tvrdit, že se jedná o vzorek reprezentativní. Problematické je také to, že z práce jasně nevyplývá, zda je obor Čeština v komunikaci neslyšících autorkou považován za vysokoškolský tlumočnický obor či nikoliv (v úvodu se zdá, že ano, v závěru, že spíše nikoliv)? A zda ho za takový považují respondentky a je jimi interpretován jako vzdělání v oboru či mimo obor (v souladu s dotazníkem). Autorka vyslovuje v průběhu textu různé své ne/podložené domněnky a hypotézy (pokud to lze hypotézami nazvat – např. v hypotéze č. 5 se pracuje s více proměnnými najednou), které následně většinou potvrzuje výsledky dotazníkového šetření, nebo se k nim vůbec nevrací. Například nerozumím tomu, z čeho vychází předpoklad, že více finských tlumočnicků bude mít vzdělání v jiném oboru, když mají mnohem více možností ke studiu tlumočnictví (navíc je ale vše komplikováno ještě pravděpodobným studiem na střední škole různého zaměření, studiem dvouoborů atp.)? To vše ovšem vyplývá ze špatného sestavení dotazníku, které jsem nastínila výše. Respondenti také měli být poučeni, které odpovědi se mají týkat pouze a jedině jejich zaměstnání na vysoké škole, aby pak nesměšovali požadavky různých zaměstnavatelů, např. v otázce na vzdělávací povinnost.

Stručně shrnuto, práce tedy dospěla k předem jasnému závěru, že nemáme jednoznačně tlumočnický zaměřený vysokoškolský obor. I proto by bylo jistě vhodnější do práce zařadit zevrubnější popis vzdělávacích oborů finských, který by třeba mohl být inspirativní a pro čtenáře práce zajímavější a poučnější než předem odhadnutelné výsledky dotazníkového šetření a množství zbytečných koláčových grafů.

Práci s velkými výhradami doporučuji k obhajobě a byla bych ráda, aby diplomantka při obhajobě jasně formulovala přínos své práce a její případné další možné využití v tlumočnické praxi.

Hodnocení: DOBŘE

10. 6. 2019

Mgr. Lenka Okrouhlíková, Ph.D.